

Odpovědnost organizace v důsledku jednání zaměstnance

Z mezí plnění úkolů organizace (z mezí plnění pracovních úkolů a přímé souvislosti s ním) nevybočuje každá činnost pracovníka (zaměstnance), jíž způsobil škodu a jež je trestným činem.

Z mezí plnění úkolů organizace (z mezí plnění pracovních úkolů a přímé souvislosti s ním) nevybočuje každá činnost pracovníka (zaměstnance), jíž způsobil škodu a jež je trestným činem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 931/2002, ze dne 11.6.2002)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp.zn. 37 C 78/99 (žalobců K. P. a nezletilých K. a B. P., zastoupených advokátem, proti žalovaným: A/ T., m. d., s.r.o., J., B/ V.-T., s.r.o., K., C/ M. H., a D/ Č. p., a.s., o ochranu osobnosti) o dovolání 1. K. P., 2. nezletilé K. P. a 3. nezletilé B. P., zastoupené svou matkou K. P., právně zastoupených advokátem, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze z 11.12.2001, sp.zn. 1 Co 119/2001, tak, že zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze z 11.12.2001, sp.zn. 1 Co 119/2001, vydaný v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp.zn. 37 C 78/99, a to s výjimkou výroku označeného I/ a věc vrátil v tomto rozsahu Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení o odvoláních proti rozsudku Městského soudu v Praze ze 16.10.2000, čj. 37 C 78/99-63.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhaly žalobou, podanou u soudu 27.5.1999, aby žalovaným bylo uloženo zaplatit žalobkyni K. P. 3 miliony Kč ze strany s.r.o. T. a dále 10 milionů Kč všem třem žalobkyním ze strany žalované s.r.o. T., zaplatit žalobkyni K. P. 3 miliony Kč ze strany s.r.o. V.-T., dále všem třem žalobkyním 10 milionů Kč ze strany V.-T., zaplatit žalobkyni K. P. 3 miliony Kč ze strany žalovaného M. H. a dále všem třem žalobkyním ze strany M. H. a zaplatit žalobkyni K. P. 3 miliony Kč ze strany žalované Č. p., a.s., a dále 10 milionů Kč všem třem žalobkyním ze strany Č. p., a.s. V žalobě bylo uvedeno, že žalobní návrhy žalobkyň souvisejí s dopravní nehodou, která se stala 30.6.1998 a při níž došlo ke střetu osobního automobilu, řízeného manželem a otcem žalobkyň, který při nehodě zemřel, a nákladního automobilu, řízeného žalovaným M. H. V trestním řízení soudním, vedeném u Okresního soudu ve Strakonici pod sp.zn. 1 T 29/99, byl M. H. uznán vinným podle ustanovení § 224 odst. 2 trestního zákona. M. H. plnil při jízdě uvedeného dne 30.6.1998 pracovní povinnosti vůči s.r.o. T., mezinárodní doprava; provozovatelem nákladního automobilu byla žalovaná V.-T., s.r.o. Za škodlivý následek tu byla odpovědná i žalovaná Č. p., a.s. Při nehodě dne 30.6.1998 utrpěla žalobkyně K. P. závažná poranění (otřes mozku, pohmoždění hrudníku, roztržení sleziny, pohmoždění ledviny s krvácením a pohmoždění krční páteře) a byla od 1.7.1998 do 16.8.1998 v pracovní neschopnosti; žalobkyně K. P. utrpěla i řezné rány a odřeniny v obličeji, na čele a na spánku a zůstaly jí tu neodstranitelné, zohyžďující atrofické jizvy; zůstaly jí rovněž postkomoční psychické obtíže. Důsledky uvedené autonehody byly postiženy i nezletilé žalobkyně K. P. a B. P. Všechny tři žalobkyně jsou tedy toho názoru, že tu došlo k neoprávněnému zásahu do práva na ochranu jejich

osobnosti (práva na ochranu života a zdraví) jejich manžela a otce, ale došlo také k neoprávněnému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyně, a to do práva na soukromí, jehož součástí je nepochybně i rodinný život. Žalobkyně jsou přesvědčeny, že mají nárok na přiměřené zadostiučinění, které tu nemůže být jen morální, ale je tu na místě náhrada nemajetkové újmy v penězích ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku.

Žalovaná V.-T., s.r.o., navrhla zamítnutí žaloby s tím, že neměla faktickou možnost ovlivňovat nakládání s vozidlem, řízeným žalovaným M. H.; vozidlo bylo v dobrém technickém stavu, jak bylo zjištěno i v trestním řízení soudním s uvedeným žalovaným. Pro posouzení nároku podle ustanovení § 11 občanského zákoníku nelze, podle názoru žalované V.-T., směřovat případnou odpovědnost podle ustanovení § 427 a násl. občanského zákoníku s odpovědností podle ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku. Nárok na náhradu nemajetkové újmy podle ustanovení § 13 odst. 2 a 3 občanského zákoníku tu nebyl, podle názoru této žalované společnosti, rovněž dán na straně žalobkyně.

Žalovaná Č. p. ve svém vyjádření k žalobě namítala nedostatek pasivní legitimace na její straně v tomto sporu, neboť tu nebyly splněny podmínky vzniku přímého nároku poškozených proti pojišťovně, jak jsou upraveny ve vyhlášce č. [492/1991](#) Sb.

Žalovaná T., s.r.o., navrhla rovněž zamítnutí žaloby s tím, že v tomto případě není dán žádný vztah mezi vzniklou škodou a žalobkyněmi tvrzenou nemajetkovou újmou.

Také žalovaný M. H. navrhl zamítnutí žaloby žalobkyně jako nedůvodné.

Soud prvního stupně vyslechl v řízení svědkyně MUDr. R. Ch. a R. V. a konstatoval obsah listinných dokladů, předložených účastníky řízení. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze 16.10.2000, čj. 37 C 78/99-63, bylo uloženo žalované T., mezinárodní doprava, s.r.o., a žalované V.-T., s.r.o., aby společně a nerozdílně zaplatily žalobkyni K. P. 1 milion Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku; žalobní návrh, aby tyto dvě žalované společnosti zaplatily žalobkyni K. P. dalších 2,5 milionů Kč byl zamítnut. Žalovaným společností T. a V.-T. bylo dále uloženo zaplatit společně a nerozdílně žalobkyni K. P. 2 miliony Kč a žalobkyním nezletilé K. P. a nezletilé B. P. po 3 milionech Kč, vše do 15 dnů od právní moci rozsudku. Ostatní žalobní návrhy proti uvedeným žalovaným společnostem byly zamítnuty. Žalobní návrhy žalobkyně proti žalovanému M. H. a žalované Č. p., a.s., byly zamítnuty. Žalovaným společností T. a V.-T. bylo uloženo zaplatit na účet Městského soudu v Praze každé z nich 16.000,- Kč na úhradu soudního poplatku v této právní věci. Těmto žalovaným společnostem bylo také uloženo zaplatit společně a nerozdílně žalobkyním 35.550 Kč na náhradu nákladů řízení do 15 dnů od právní moci rozsudku. Žalovanému M. H. a žalované Č. p., a.s., nebylo přiznáno proti žalobkyním právo na náhradu nákladů řízení.

V odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně bylo uvedeno, že v důsledku vlastního zranění a zejména i bezvědomí při autonehodě dne 30.6.1998 došlo u žalobkyně K. P. ke změně osobnosti a v důsledku ztráty životního partnera šlo u ní o změnu až patologickou; podle lékařských zpráv má psychiatrické potíže chronického charakteru. Soud prvního stupně dále měl za doložené, že jak změnou osobnosti uvedené žalobkyně, tak úmrtím manžela a otce žalobkyně došlo k neoprávněnému zásahu do jejich rodinného života; některé dřívější aktivity rodiny buď definitivně zanikly nebo se

podstatně omezily; u žalobkyně K. P. se prolínají a umocňují důsledky úmrtí manžela i vlastních zranění; u dalších dvou žalobkyň, které jsou nezletilé, dochází pak k tomu, že vyrůstají v neúplné rodině. Soud prvního stupně v této souvislosti dovozoval, že u žalobkyně K. P. jde o dva nároky, a to jednak z přímého zásahu do její osobnostní sféry a jednak ze zásahu do rodinného a soukromého života v důsledku úmrtí manžela, což je samostatný nárok i u dalších dvou žalobkyň. Podle názoru soudu prvního stupně šlo tu o neoprávněný zásah velmi intenzivní, dlouhodobý až trvalý a nenapravitelný, takže morální satisfakce tu není dostačující. Proto soud prvního stupně přiznal žalobkyni K. P. náhradu nemajetkové újmy v penězích 1 milion Kč za zásah do její osobnosti, do její integrity a další 2 miliony Kč za zásah do integrity celé rodiny v důsledku smrti jejího manžela; dalším dvěma žalobkyním přiznal soud prvního stupně částku 3 miliony Kč za zásah do práva na ochranu jejich rodiny a jejich soukromí.

Soud prvního stupně však zamítl žalobu žalobkyň, pokud se všechny tři žalobkyně domáhaly náhrady nemajetkové újmy v penězích jménem zemřelého s poukazem na ustanovení § 15 občanského zákoníku. Takový nárok je tu, podle názoru soudu prvního stupně, pojmově vyloučen; takový nárok je totiž nárokem osobním, který úmrtím fyzické osoby zaniká a nepřechází na dědice.

Výroky o nákladech řízení byly soudem prvního stupně odůvodněny ustanoveními § 142 odst. 3 a § 150 občanského soudního řádu; výrok o úhradě soudního poplatku byl odůvodněn ustanovením § 2 odst. 2 zákona č. [549/1991](#) Sb.

O odvoláních žalované T., s.r.o., a žalované V.-T., s.r.o., rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem z 11.12.2001, sp.zn. 1 Co 119/2001. Výrokem rozsudku odvolacího soudu byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadených zamítavých výrocích ve věci samé, týkajících se nároku podle ustanovení § 150 občanského zákoníku. Jinak byl rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadených výrocích změněn tak, že se zamítá žaloba, aby žalovaná T., s.r.o., a žalovaná V.-T., s.r.o., zaplatily žalobkyni K. P. každá z uvedených žalovaných 1.500 000,- Kč, dále aby tyto žalované zaplatily žalobkyni nezletilé K. P. každá z nich 1.500 000,- Kč a také aby žalovaná T., s.r.o., a žalovaná V.-T., s.r.o., zaplatily nezletilé žalobkyni B. P. každá z uvedených žalovaných 1.500 000,- Kč. Ve vztahu k žalovanému M. H. byl rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadeném výroku ohledně nároku podle ustanovení § 15 občanského zákoníku potvrzen; jinak byl výrok rozsudku soudu prvního stupně ohledně tohoto žalovaného zrušen a věc byla v tomto rozsahu vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Žalované T. a žalované V.-T. nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, ani právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Ve výroku o soudním poplatku byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že nebyla žalované T. a žalované V.-T. uložena povinnost zaplatit soudní poplatek.

V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu bylo uvedeno, že se odvolací soud ztotožňuje s právním závěrem soudu prvního stupně ohledně nároků žalobkyň uplatněných podle ustanovení § 15 občanského zákoníku. I podle názoru odvolacího soudu nemohou osoby uvedené v ustanovení § 15 odst. 1 občanského zákoníku u soudu úspěšně uplatnit právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích, protože toto právo je osobně spjata výlučně se zemřelou fyzickou osobou a jako právo osobní povahy jejím úmrtím zaniká a nepřechází na dědice.

Odvolací soud se však neztotožnil s právním závěrem soudu prvního stupně ohledně odpovědnosti obou žalovaných společností. Odvolací soud poukazoval na to, že v trestním řízení soudním u

Okresního soudu ve Strakonících pod sp.zn. 1 T 28/99 bylo prokázáno, že žalovaný M. H. zavinil dopravní nehodu z 30.6.1998 tím, že nepřizpůsobil rychlost jízdy stavu vozovky. Zavinění dopravní nehody žalovaným M. H. je třeba, podle názoru odvolacího soudu, považovat za vybočení z činnosti žalované společnosti T. Proto odvolací soud dovozoval ohledně této žalované společnosti nedostatek její věcné pasívní legitimace a v důsledku toho nedostatek její odpovědnosti vůči žalobkyním podle ustanovení § 13 občanského zákoníku; z tohoto důvodu byla žaloba žalobkyň proti této žalované zamítnuta (v tomto smyslu byl rozsudek soudu prvního stupně změněn podle ustanovení § 220 občanského soudního řádu).

Zároveň zrušil odvolací soud také rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k žalovanému M. H. a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení s tím, aby se uvedený soud zabýval otázkou odpovědnosti tohoto žalovaného, jíž se v předchozím svém rozhodnutí nezabýval pro svůj odlišný právní názor.

Ohledně odpovědnosti žalované společnosti s ručením omezeným V.-T. dospěl odvolací soud k závěru, že tato žalovaná společnost byla sice vlastníkem nákladního vozidla, řízeného při dopravní nehodě 30.6.1998 žalovaným M. H., ale tato společnost nebyla původcem zásahu do osobnostních práv žalobkyň; proto není v této právní věci pasívně legitimována a není také odpovědná podle ustanovení § 13 občanského zákoníku. Vzhledem k tomu odvolací soud změnil odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu žalobkyň proti této žalované společnosti zamítl.

Výroky o nákladech řízení byly odvolacím soudem odůvodněny ustanoveními § 224 odst. 2, § 142 odst. 1 i § 150 občanského soudního řádu.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátu, který v řízení žalobkyně zastupoval, dne 29.1.2002, tento rozsudek nabyl právní moci dne 30.1.2002 a dovolání ze strany žalobkyň bylo předáno na poště k doručení Městskému soudu v Praze dne 28.2.2002, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Dovolatelky ve svém dovolání navrhovaly, aby dovolací soud zrušil výroky označené II. a III. rozsudku Vrchního soudu v Praze z 1+.12.2001, sp.zn. 1 Co 119/2001 a aby věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Co do přípustnosti dovolání poukazovaly dovolatelky na to, že rozsudkem odvolacího soudu byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Jako dovolací důvod uplatňovaly dovolatelky, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelky poukazovaly na nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem, pokud šlo o posouzení pasívní legitimace a odpovědnosti žalované společnosti s ručením omezeným T. v tomto sporu. Dovolatelky zdůrazňovaly, že tu k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv došlo jednáním třetího žalovaného (M. H.) v mezích plnění úkolů této organizace (když žalovaná společnost T. byla jeho zaměstnavatelem) a nešlo tu o tzv. excés. Nelze považovat za správný názor, že by z mezí plnění úkolů organizace vybočovala každá činnost, jíž byla způsobena škoda a jež by byla trestným činem na straně zaměstnance organizace (právnícké osoby). Trestný čin žalovaného M. H. nebyl ani trestným činem úmyslný, ale nedbalostním.

Stejně tak nepokládaly dovolatelky za správný názor odvolacího soudu, že by tu nemohla být dána odpovědnost žalované společnosti s ručením omezeným V.-T. s analogickým použitím ustanovení § 427 občanského zákoníku na tento případ neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti podle ustanovení § 11 a násl. Občanského zákoníku.

Dovolatelky také trvaly na svém právním názoru, že tu jde o nerozlučné odpovědnostní společenství žalované společnosti T. a žalované společnosti V.-T.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení dvanácté části, hlavy první, bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem účinnosti uvedeného zákona anebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních právních předpisů (tj. zejména podle ustanovení občanského soudního řádu zákona č. [99/1963](#) Sb. ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Také v bodu 15 uvedených přechodných ustanovení zákona č. [30/2000](#) Sb. je uloženo odvolacím soudům projednat odvolání proti rozsudkům soudu prvního stupně, vydaným přede dnem účinnosti citovaného zákona (tj. před 1.1.2000), jako tomu bylo i v daném případě, projednat a rozhodnout o nich podle dosavadních právních předpisů. Na to také odvolací soud v závěru svého rozsudku správně poukazoval.

Dovolání tu bylo přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.), pokud směřovalo proti výrokům rozsudku odvolacího soudu, jimiž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně.

Dovolatelky uplatňovaly jako dovolací důvod, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu může spočívat buď v tom, že soud použije na projednávanou právní věc nesprávný právní předpis anebo si použitý právní předpis nesprávně vyloží (viz k tomu z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str. 13 /45/).

V daném případě použil odvolací soud na projednávanou právní věc zejména ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku, která se na projednávanou právní věc vztahovala a účastníci řízení na ně také v průběhu řízení poukazovali. V dovolacím řízení bylo tedy třeba ještě posoudit, zda si odvolací soud uvedená ustanovení rovněž správně vyložil, a to i ve vztahu k ustanovením § 420 a § 427 občanského zákoníku, na něž bylo poukazováno v rozsudku odvolacího soudu i v dovolání dovolatelek.

V ustanoveních § 11 - § 16 občanského zákoníku není uvedeno označení subjektu neoprávněného zásahu (tj. subjektu, který zasáhl neoprávněně do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby). Z toho lze soudit, že tímto subjektem může být jak fyzická osoba, tak i osoba právnická (viz Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 180).

Jestliže pracovník organizace (právnícké osoby) při provedeném zásahu jednal v rámci plnění úkolů organizace, pak se soudní praxe přiklání k názoru, že vzhledem k ustanovení § 421 (srov. nyní § 420 odst. 2) občanského zákoníku ve vztahu k ustanovení § 20 odst. 2 občanského zákoníku je v takovém případě zásah způsoben organizací (právníckou osobou), jestliže je ovšem doloženo, že pracovník jednal v rámci plnění úkolů organizace (viz Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 182).

Neobstojí paušální závěr, že z mezí plnění úkolů organizace (z mezí plnění pracovních úkolů a přímé souvislosti s ním) vybočuje každá činnost pracovníka (zaměstnance), jíž způsobil škodu a jež je trestným činem (srov. k tomu č. 55/1971, str. 157 /345/ Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Tyto právní závěry z uveřejněné judikatury soudů pokládá dovolací soud za použitelné i v daném případě, zatím co odvolací soud z těchto právních závěrů důsledně nevycházel. Proto dovolací soud musel přisvědčit názoru dovolatelek, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Přikročil proto dovolací soud ke zrušení rozsudku odvolacího soudu v rozsahu odpovídajícím rozsahu podaného dovolání dovolatelek podle ustanovení § 243b odst. 1 a 5 občanského soudního řádu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)
- [Doručování](#)
- [Pracovní smlouva](#)
- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)